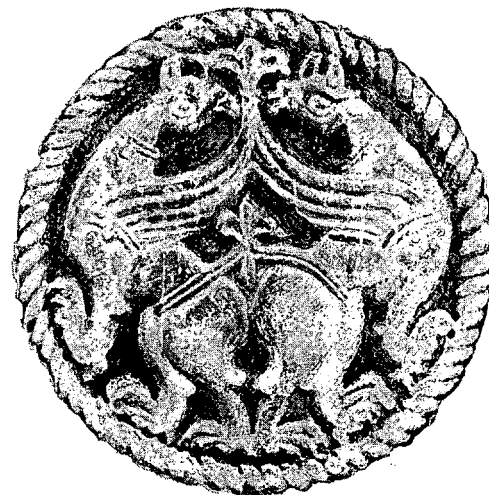

САОПШТЕЊА

XIV 1982

РЕПУБЛИЧКИ
ЗАВОД ЗА
ЗАШТИТУ
СПОМЕНИКА
КУЛТУРЕ СР
СРБИЈЕ

INSTITUT POUR LA
PROTECTION DES
MONUMENTS
HISTORIQUES DE LA
REPUBLIQUE
SOCIALISTE DE SERBIE

РЕДАКЦИОНИ ОДБОР
ЗВОНИМИР ЗЕКОВИЋ
НАДЕЖДА ПЕШИЋ-МАКСИМОВИЋ
МИЛКА ЧАНАК-МЕДИЋ
РАДОМИР НИКОЛИЋ
ЗОРАН Б. ПЕТРОВИЋ
ЈОВАН СЕКУЛИЋ
РАДОМИР СТАНИЋ
ГОЈКО СУБОТИЋ
МИРЈАНА ШАКОТА

УРЕДНИК РАДОМИР
СТАНИЋ

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК ЈОВАН
СЕКУЛИЋ

Секретар Редакционог одбора
ЗОРИЦА ДАВИДОВ

COMITÉ DE RÉDACTION
ZVONIMIR ZEKOVIĆ
NADEŽDA PEŠIĆ-MAKSIMOVIĆ
MILKA ČANAK-MEDIĆ
RADOMIR NIKOLIĆ
ZORAN B. PETROVIĆ
JOVAN SEKULIĆ
RADOMIR STANIĆ
GOJKO SUBOTIĆ
MIRJANA ŠAKOTA

RÉDACTEUR

RADOMIR STANIĆ

RÉDACTEUR EN CHEF

JOVAN SEKULIĆ

Secrétaire du Comité de rédaction
ZORICA DAVIDOV

САОПШТЕЊА

БЕОГРАД

1982

XIV

COMMUNICATIONS

У години у којој се појављује XIV свеска САОПШТЕЊА, навршава се три и по деценије рада Републичког завода за заштиту споменика културе. Обичај је да се овакве годишњице обележавају на пригодан начин сумирањем резултата рада, непосреднијим сагледавањем остварења и пропуста, оценом успешности извршења задатака и утврђивањем битних праваца даљег развоја. При том се готово редовно успоставља чврста веза са јавношћу, којој се кроз различите видове предочавају исходи рада, указује на објективне тешкоће и могућности у жељи да се добије нова друштвена подршка и неопходни подстицаји. За делатност заштите културних добара где је ентузијазам основно упориште рада, свако обележавање неке годишњице има нешто друкчије и дубље значење, једнако њеној особености и самосвојности.

Извештаји, информације, изложбе и други облици обавештавања јавности о постигнутим резултатима само су део могућности да се прикладно обележи јубилеј. Такви видови се користе као израз потреба да се широј јавности скрене пажња на једну осетљиву, сложену и дуготрајну делатност без које се не може замислити спона између прошлости и садашњости, без које би многе лепоте и вредности древних споменика остале неоткривене и без чијих би остварења била тамнија слика о нашим коренима.

Свестан тога Републички завод се потрудио да стави на увид нашем мњењу властите доприносе истраживању, заштити и проучавању културних добара и то не само у нашој Републици, почевши од оног великог тренутка опште обнове страдале земље када је као једина стручна организација у НР Србији у овој области полетно и страсно спасавао ратом изобличене споменике па до нашег времена у коме су се развиле и разгранале не само стручне конзерваторске снаге, већ и високо уздигла друштвена свест о заштити споменика културе. Учинио је то прикладном изложбом у Галерији САНУ у Београду коју прати документован каталог, и низом других облика јавног и радног испољавања и представљања.

Редакција САОПШТЕЊА желела је овом свеском да на својеврстан начин обележи 35-годишњицу рада свог издавача. Уверена да се овом публикацијом остављају трајнији трагови конзерваторских прегнућа него било којим обликом деловања, Редакција је схватила да би овај број САОПШТЕЊА пружио најцелисходнији прилог обележавању тридесетпетогодишњег радног раздобља ако би био сачињен искључиво од текстова сарадника који су потекли, радили, развијали се или делују у крилу Републичког завода. Желело се да ова свеска буде нека врста смотре стваралаца ове установе, који су претежно и носиоци њених кључних стручних задатака у свим најважнијим областима њеног рада. Чини се да својим садржајем свеска предочава пресек не само научно-истра-

живачке конзерваторске мисли која се развијала и оплођавала под кровом ове установе, већ и у разумној мери показује ширину тематског захвата постојеће истраживачко-конзерваторске радозналости сарадника Завода. Убеђена у оправданост и непозривост овакве уређивачке концепције с обзиром на пригодан карактер ове свеске, Редакција изражава задовољство што ће већ следећи број САОПШТЕЊА, а и сви други који се планирају, моћи да покажу сву отвореност уређивачке политике, која се и раније потврђивала укључивањем великог броја спољних сарадника спремних да на страницама овог годишњака изложе своја открића, запажања, погледе и закључке. Ако се, можда, са извесним неразумевањем и критичким примедбама прихвати свеска која је пред нама, Редакција остаје у уверењу да је у најбољој намери желела да прикаже један део из целине стварања своје установе са ризиком да направи грешку, али и са надом да јој никада лакше неће бити опроштено него сада у тренутку када слави овај скромни јубилеј. Републички завод ће и другим издањима обележити 35-годишњицу свог рада, али чини то са посебном пажњом и својом редовном публикацијом, која од почетка, са мањим прекидима, прати његов рад, верно показујући његове успешне, променљиве и неједнаке домаћаје у протеклом раздобљу.

Редакција

Садржај

Sommaire

Чланци и расправе

- Радомир Николић*
О гробу Светог Саве у манастиру Милешеви — — 7
Милка Чанак-Медић
Из историје Ариља — — — — — 25

- Мирјана Шакота*
Крст старца Нестора — — — — — 51

- Светлана Мојсиловић-Поповић*
Манастир Трноша — — — — — 63

- Радомир Станић*
Црква Свете Петке у Трнави код Рашке — — — — 93
Гордана Цветковић-Томашевић Надживела
представа сферног космоса на ранохришћанским
куполама и подовима и на куполама
средњовековних цркава византијског круга — — 127

- Ранко Финдрик*
О простору старе куће — — — — — 143

Прилози

- Радомир Петровић*
Дионисијева царске двери из 1564. Године — — 163

- Надежда Катанић*
Учешће браће Стојана и Алексе Симића у културним
прегнућима XIX века — — — — — 183

- Надежда Пешић-Максимовић*
Богатство облика народног грађења у
Југоисточној Србији — — — — — 201

Грађа и извештаји

- Борђе Митровић*
О ликовним и писаним документима пронађеним у
пећини „Испосници“ на Расу — — — — — 221

- Часлав Јордовић — Млађан Цуњак*
Некропола цркве Св. Ахилија у Ариљу — — — 231
Гордана Симић
Српска војничка гробља из првог светског рата у
Бизерти и Мензел-Бургиби у Тунису — — — — 243

Реферати

- Доброслав Ст. Павловић*
Земљотреси и споменици културе у Југославији
током векова — — — — — 257

- Иван Здравковић*
Споменици културе и туризам — — — — — 263

Критике и прикази

- Срђан Ђурић* Age of Spirituality
Late Antique and Early Christian Art, Third to
Seventh Century Edited by Kurt Weitzmann The
Metropolitan Museum of Art, New York
Published in association with Princeton University
Press New York 1979 — — — — — 269

Articles et Discussions

- Радомир Николић*
A propos du tombeau de saint Sava au monastère
Mileševa — — — — — 7

- Милка Чанак-Медић*
A propos de l'histoire d'Arilje — — — — — 25

- Мирјана Шакота*
A propos d'une antiquité de Dečani peu connue — La
croix du vieillard Nestor — — — — — 51

- Светлана Мојсиловић-Поповић*
Le monastère Tronosa — — — — — 63

- Радомир Станић*
Sainte-Parascève de Trnava, près de Raška 93
Гордана Цветковић-Томашевић
Survivances de la représentation du cosmos sphérique sur
les coupoles et pavements paléochrétiens et sur les
coupoles médiévales Serbes — — — — — 127

- Ранко Финдрик*
A propos de l'organisation de l'espace dans
les vieilles maisons rurales — — — — — 143

Appendices

- Радомир Петровић*
La porte royale faite par Dionisije en 1564. — 163

- Надежда Катанић*
La participation des frères Stojan et Aleksa Simić aux
initiatives culturelles du XIXe siècle — — — — — 183

- Надежда Пешић-Максимовић* La richesse des formes
d'architecture populaire dans le sud-est de la Serbie — 201

Materiels et rapports

- Борђе Митровић*
Les documents plastiques et écrits découverts dans la
caverne dite «ermitage», dans le site de Ras — — — 221

- Часлав Јордовић — Млађан Цуњак*
Le nécropole de Saint-Achillie à Arilje et
les produits mobiles des fouilles — — — — — 231

- Гордана Симић*
Les cimetières militaires serbes de la Première guerre
mondiale à Bizerte et à Menzel-Bourguiba en Tunisie —
— — — — — 243

Commun qués

- Доброслав Ст. Павловић*
Les séismes et les monuments culturels
de la Yougoslavie — — — — — 257

- Иван Здравковић*
Les monuments culturels et le tourisme —
— — — — — 263

Critiques et comptes-rendus

- Срђан Ђурић*
Age of Spirituality
Late Antique and Early Christian Art, Third to
Seventh Century Edited by Kurt Weitzmann The
Metropolitan Museum of Art, New York
Published in association with Princeton University
Press New York 1979 — — — — — 269

Радомир Станић

Светислав Мандић, ЧРТЕ И РЕЗЕ, Фрагменти старог именика, Београд, Слово љубве, 1981. — 271

Гордана Цветковић-Томашевић Rapports présentés au Xe congrès International d'archéologie chrétienne (Зборник реферата поднетих на X-ом Међународном конгресу хришћанске археологије), Thessalonique 1980, 1—570. — 275

Радомир Станић

Дејан Медаковић, Српска уметност у XVIII веку. Београд, Српска књижевна задруга, 1980 — 282

Радомир Станић

Хивзија Хасандедић, Споменици културе турског доба у Мостару, Сарајево, „Веселин Маслеша“, библиотека „Културно наслеђе“, 1980. — 286

Зорица Ивковић

Гојко Суботић, Охридска сликарска школа XV века, Београд — Институт за историју уметности, Охрид — Завод за заштита на спомениците на културата и Народен музеј, 1980. — 288

Владислав Ристић

Цветан Грозданов, Охридско зидно сликарство XIV века, Београд — Институт за историју уметности, Охрид — Завод за заштита на спомениците на културата и Народен музеј, 1980. — 290

Радомир Станић

Светислав Мандић, Чрте и резе. Фрагменти старог именика, Београд, Слово љубве, 1981. — 271

Гордана Цветковић-Томашевић

Rapports présentés au Xe congrès International d'archéologie chrétienne Thessalonique 1980, 1—570 — 275

Радомир Станић

Дејан Медаковић, Српска уметност у XVIII веку. Београд, Српска књижевна задруга, 1980. — 282

Радомир Станић

Хивзија Хасандедић, Споменици културе турског доба у Мостару, Сарајево, „Веселин Маслеша“, библиотека „Културно наслеђе“, 1980. — 286

Зорица Ивковић

Гојко Суботић, Охридска сликарска школа XV века, Београд — Институт за историју уметности, Охрид — Завод за заштита на спомениците на културата и Народен музеј, 1980. — 288

Владислав Ристић

Цветан Грозданов, Охридско зидно сликарство XIV века, Београд — Институт за историју уметности, Охрид — Завод за заштита на спомениците на културата и Народен музеј, 1980. — 290